

УДК 796.012

Приставський Т.Г., старший викладач, **Ковбан О.Л.**, старший викладач,
Бабич А.М., старший викладач, **Стахів М.М.**, старший викладач
*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій ім. С. З. Гжицького*

ППФП ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В АГРАРНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

***Ключові слова:** фізичні вправи, фізичне виховання, професійно-прикладна фізична підготовка, здоров'я.*

Вступ. Сьогодні суспільна функція фізичного виховання та його основна мета полягають у вихованні всебічно розвиненої особистості, підготовленої до трудової діяльності. Відповідно до цієї мети сформульовано завдання фізичного виховання в аграрних ВНЗ: гармонійний розвиток форм і функцій організму студентів, спрямований на всебічне вдосконалення розумових та фізичних обдарувань; зміцнення здоров'я; забезпечення їх творчого довголіття; формування та набуття життєво важливих рухових умінь, навичок та спеціальних знань; виховання вольових якостей особистості, сприяння розвитку інтелекту.

Матеріал і методи. Спеціальний прикладний напрям використання засобів фізичної культури і спорту для підготовки до сучасної висококваліфікованої праці в АПК вимагає певного профілювання фізичного виховання з урахуванням особливостей обраної професії.

Професійна спрямованість аграрної вищої освіти обумовлює необхідність у процесі формування особистості майбутнього фахівця особливу увагу звертати на розвиток його професійних якостей, на професійне виховання. При цьому повинна бути сформована система навчальної та виховної діяльності студента, яскраво забарвлена професійною специфікою, яка значною мірою визначає ефективність його майбутньої трудової діяльності. Інженер, агроном, ветеринарний лікар та інші професії АПК відрізняються не тільки своїми знаннями та вміннями, а й спрямованістю, характером професійного мислення, принципами своєї діяльності, комунікабельними властивостями, ціннісними орієнтаціями, характером організації праці та іншими якостями, пов'язаних з їх професійною діяльністю. Виховання цих якостей входить до складу професійної підготовки майбутнього фахівця, яка включає в себе створення моделей спеціаліста та описує знання та якості, які потрібно сформувати в процесі його підготовки.

Цільова професійна модель як результат інтегративного функціонування фізичної підготовки фахівця повинна включати такі блоки:

- соціально-політичні якості особистості;
- морально-психологічні якості;
- командирські, лідерські та престижно-комунікативні якості;

- блок теоретичних знань;
- прикладні навички та уміння;
- блок психофізіологічних якостей, який матеріалізує професійну підготовленість на параметри надійності;
- фізичні якості та фізичне здоров'я, яке забезпечує високу працездатність та прогнозує професійне довголіття;
- блок медико-біологічних знань та антропометричних характеристик;
- блок спеціальних якостей для спеціальностей, які вимагають «вживання» в екстремальних умовах середовища.

Тому складовою частиною курсу фізичного виховання в аграрних ВНЗ є ППФП, що являє собою цілеспрямований педагогічний процес, який сприяє формуванню прикладних знань, фізичних, психічних та спеціальних якостей, умінь та навичок, а також досягненню об'єктивної готовності студента до успішної професійної діяльності.

ППФП покликана вирішувати на основі широкої загальної фізичної підготовки такі спеціальні проблеми.

1. Забезпечення високого рівня функціонування основних фізіологічних систем організму в умовах сучасного аграрного виробництва.

2. Формування психофізичних і спеціальних якостей, які визначають успішність майбутньої професійної діяльності: загальної витривалості, силової та статичної витривалості, сили, швидкості рухів та реакцій спритності, гнучкості, координації рухів, стійкості вестибулярного апарата, витривалості до високих та низьких температур, стійкості до гіпоксії та гіподинамії, відчуття часу та простору, спостережливості, оперативного мислення, емоційної стійкості, ініціативності тощо.

3. Передача знань, умінь та навичок із використання засобів фізичної культури:

а) для нівелювання дії несприятливих чинників зовнішнього середовища, специфічних умов професійної діяльності та професійних шкідливостей;

б) для активного відпочинку та відновлення працездатності (в робочі і вільні години);

в) для досягнення працездатності та високопродуктивної праці у професійній діяльності.

4. Формування рухових умінь та навичок, що сприяють досягненню об'єктивної готовності студентів до успішної трудової діяльності.

5. Виконання службових та суспільних функцій з впровадження фізичної культури та спорту у професійному колективі, формування особистості та її моральних якостей (відданість справі, працелюбність, колективізм, вимогливість до себе, справедливість, чесність, повага до людей, почуття власної гідності тощо). Ці завдання вирішуються сумісно із загально виховними і професійно-освітніми завданнями. Усі вони конкретизуються з урахуванням особливостей професій.

В аграрних вищих навчальних закладах визначились декілька форм ППФП, які згруповані за таким принципом:

- навчальні заняття (обов'язкові та факультативні);
- фізичні вправи в режимі дня;
- самостійні заняття;
- масові оздоровчо-фізкультурні та спортивні заходи.

Під час занять з фізичного виховання у вищому навчальному закладі засоби для вирішення завдань ППФП поділені на такі групи:

- прикладні фізичні вправи та окремі елементи різних видів спорту;
- прикладні види спорту;
- оздоровчі сили природи та гігієнічні фактори;
- допоміжні засоби, що забезпечують раціоналізацію навчального процесу за розділом ППФП.

Необхідно підкреслити, що під час занять фізичною культурою та спортом, як не в іншому виді діяльності, відбувається розвиток вольових якостей особистості.

Професійне профілювання процесу фізичного виховання в аграрних ВНЗ має важливе практичне значення для суспільства, тому що є одним з безпосередніх чинників покращення професійної підготовки кадрів, скорочення строків освоєння професійних умінь та навичок, підвищення надійності функціонування фізіологічних функцій організму фахівців в умовах аграрного виробництва. Людина спромоглася проникнути у глибини атома й вивільнити енергію, що дрімала там, вийти у відкритий простір космосу й побувати на Місяці, побачити процеси, що відбуваються за мільярди кілометрів від Сонячної системи. Проте і нині, як і сотні років тому, людину переслідують хвороби, яких не стає менше, а старість – золота осінь життя людини, або недоступна більшості людей, час життя обривається раніше, або пов'язана з непосильним тягарем передчасної старості та низки хвороб.

Ще недавно аналіз стану здоров'я призводив до песимістичних висновків – успіхи медицини, що домоглися виліковування багатьох захворювань завдяки використанню віртуозної хірургічної техніки та ефективних методів фармакологічного лікування, виявились безсилами зміцнити здоров'я людей, позбавити їх від недугів і зробити їхнє життя тривалим та активним. Проте нині стан змінився і з'явилися реальні надії на це. Встановлення того факту, що дилема залишитися здоровим або хворіти, яка стоїть перед кожною людиною, розв'язується, головним чином, його поведінкою і лише невеликою мірою (приблизно на 1/5-1/6) залежить від усього комплексу медичних заходів (Лисицин Ю.П., Robbins A./J., Letourmy), тобто людина має реальні можливості здорового, без недуг та страждань, активного й повноцінного життя.

Висновки. Але потрібно бути до кінця відвертими: при всій близькості цієї мети – головного, що спроможне зробити життя кожного щасливим і без того воно стає тягарем – досягти її не просто. Основна перепона, з якою зустрічається майже кожний, - це своєрідний «іммунітет», несприйняття багатьма

пропаганди оздоровчої поведінки. Прикладом цього може бути ставлення до занять фізичної культури школярів вікової групи, яка найбільше за інших має потребу у таких заняттях. За даними багатьох дослідників, переважна більшість школярів (понад 80%) або взагалі не займається фізичними вправами у вільний від навчання час, або займається ними від випадку до випадку. Отже, необхідна норма рухової активності школярів, що становить 12 год. на тиждень, задовольняється лише на 16-25% (Сухарев О.Г., 1975; Присяжнюк С.І., 2002 та ін.).

Література

1. Романенко В.О. Фізіологічне обґрунтування професійно-орієнтованої фізичної підготовки: автореферат дис.докт.біол.наук. К.1994р.
2. Волков В.Л. Основи теорії і методики фізичної підготовки студентської молоді. Навчальний посібник. 2008р.
3. Бобров В.О., Дорогой А.П. Оцінка здоров'я населення України з позицій потенціальної демографії та шляхи можливого впливу на його показники. Лікарська справа, 1996р.